

PAPER DETAILS

TITLE: Türk Çocuk Siirlerinde "Anne" Metaforu

AUTHORS: Esra USLU YARDIMCI,Mazhar BAL

PAGES: 1-16

ORIGINAL PDF URL: <https://www.anadiliegitimi.com/tr/download/article-file/14917>

Ana Dili Eğitimi Dergisi
Journal of Mother Tongue Education
ADED – JOMTE
www.anadiliegitimi.com

Türk Çocuk Şiirlerinde Anne Metaforu

*Esra USLU YARDIMCI**

*Mazhar BAL***

Özet

Çocuk edebiyatı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin pekiştirilmesinde sorumluluk taşır. Ancak pek çok çocuk şiirinde, kadınlara ve erkeklere ilişkin geleneksel kalıp yargılar korunmakta ve aktarılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türk çocuk şiirlerinde bir toplumsal cinsiyet rolü olarak sunulan “anne” kavramının metaforik değerini çözümlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi ile desenlenmiştir. Araştırmanın inceleme nesnelerini okul çağındaki (6-12 yaş grubu) çocuklara seslenen çağdaş Türk çocuk şiirleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak doküman çözümlemesi; verilerin çözümlenmesinde ise içerik çözümlemesi tekniği kullanılmıştır. Toplanan verilerin sıklık puanları hesaplanarak değerlendirilmiştir. Sonuçta, çocuk şiirlerinde en çok “duygusal anne” kategorisine yer verildiği, bunu “ev içinde çalışan anne” kategorisinin izlediği görülmüştür. Bu sonuç, çocuk edebiyatının toplumsal cinsiyet eşitliği yerine, özcü yaklaşımları pekiştirmeyi sürdürdüğünü ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Anne, metafor, çocuk şiiri.

Mother Metaphor in Turkish Children Poetry

Abstract

Children’s literature is responsible for intensifying social gender equality. Only, traditional stereotypes which are related to males and females has been maintained and transferred in plenty of nursery rhyme. The aim of this research is to analyze the metaphorical value of mother concept which is presented in Turkish nursery rhyme as a role of social gender. The research is designed with qualitative method. The data source of the study is modern Turkish nursery rhyme which is catering to school-age children (6-12 age groups). Document analysis was employed as data collection tool; in data analysis, content analysis technique was employed. The data collected evaluated by calculating the frequency points. As a result, it is observed that in nursery rhyme mostly the category of “the emotional mother” is ranked, subsequent to this the category of “the mother who works in the house” is ranked. This result exposes that children’s literature maintains to intensifying essentialist approach instead of social gender equality.

Key words: Mother, metaphor, children poetry.

Giriş

Geçmişten günümüze kadar yazınsal ve dilsel bir öge olarak görülen “metafor”, iki nesne veya kavram arasında bağlantı kuran dilsel bir araç, bir yaşantı alanının başka bir yaşantı alanına aktarılması

* Arş.Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,Türkçe Eğitimi Bölümü. İzmir.

e-posta:esra-uslu87@hotmail.com

** Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Bölümü Çanakkale.e-

posta: balmazhar@gmail.com

veya karşılaştırma yapmak için iki değişik fikir ya da kavramın ilişkilendirildiği sembolik bir dil yapısı olarak kabul edilmiştir (Palmquist, 2001: 24). Son dönemlerde ise, dilbiliminin değerler dizisindeki değişmelerle birlikte “metafor” anlam genişlemesine uğramış, Lakoff ve Johnson (2010)’un belirttiği gibi, yalnızca dilsel değil, aynı zamanda insanın düşünme ve eylem süreçlerini etkileyen çok daha geniş bir kavram olarak görülmeye başlanmıştır.

Çağdaş metafor kuramı da denilen bu yeni kurama göre, metafor, insanın düşünme sürecini, bilişsel etkinliğini biçimlendiren; dahası kişisel ve toplumsal gelişimini yönlendiren bir araç olarak ele alınmaya başlanmıştır. İnsanın doğduğu toplumsal çevre içinde kendi benlik ve bütünlüğüyle kabul görmesi, diğer bir deyişle kendi değerler dizisiyle toplumsal değerler dizgesi arasında uzlaşa sağlaması süreçlerinin temelde metaforik olduğu ileri sürülmüştür.

1980 yılında Lakoff ve Johnson (2010)’un yayınladıkları *Metaphor We Live By* adlı kitapla temelleri atılan çağdaş metafor kuramı, daha sonra yerli ve yabancı pek çok araştırmaya konu olmuş ve gelişmiştir (Palmquist, 2001; Yüksel, 2004; Yüksel, 2004; Bowdle ve Gentner, 2005; Saban, 2008). Böylece, çağdaş metafor kuramı “metaforik düşünme yaklaşımı” adıyla bilinen yeni bir düşünme yaklaşımını ortaya koymuştur (Arslan ve Bayrakçı, 2006).

Metaforik düşünme yaklaşımı, insanın yaşam boyu işlettiği bilişsel süreçleri kapsar, zihinde çok önemli ve derin bağlar içeren ilişkilerin kurulmasını sağlar (Arslan ve Bayrakçı, 2006: 102). Ancak kişisel ve toplumsal gelişimin temellendiği (0-6 yaş) ve desteklendiği (6-12 yaş) dönemlerde bu etki daha da belirgindir. Yetişkinlik dönemleriyle karşılaştırıldığında, çocukluk dönemindeki metaforik düşünceler, bireyde öz benlik algısı geliştirme ve akran grupları içinde yer alma bakımından daha kalıcı etkiler bırakır.

Bu görüşün temelinde, çocukların kendilerinden başka kişilerle *özdeşim kurarak* (identification) toplumsallaşmaları yatar (Endendijk, vd., 2013; Sever, 2012: 70; Taylor, 2003: 301; Kortenhaus ve Demarest, 1993: 219). Çocuklar, toplumda kendilerinden beklenen davranışları, gerçek ya da kurmaca kişilerin duygu, düşünce ve davranışlarını benimseyerek, bu özellikleri kendi özellikleri durumuna getirerek, yani söz konusu kişiyle kendini özdeşleştirerek gerçekleştirir. Sever (2012: 28) *özdeşim* sürecinin yaklaşık iki üç yaşlarından başlayıp gençlik çağına kadar sürdüğünü ve bu süreçte başta anne ve baba olmak üzere, öğretmenlerin, arkadaşların ve yazınsal yapıtlardaki kurgusal karakterlerin birer *özdeşim örneği* olacağını belirtmiştir.

Çocuklar kendilerini aynı cinsten oldukları aile üyesiyle özdeşleştirerek, kendilerini o kişinin değerleri, davranışları ve inançları ile eş tutarlar. Özellikle erken çocukluk dönemlerinde, çocuklar en küçük ayrıntısına kadar kopya edecekleri bir modele gereksinim duyarlar. Kişiliğin oluşumu için gerekli olan bu özdeşleşmeyi, aile içindeki yakın üyelerle gerçekleştirebilirler (Yavuzer, 2013: 129).

Aile içindeki en yakın üyeler genellikle anne-babalar ya da onların yerine geçebilecek diğer kişilerdir; diğer bir deyişle, yargıların oluştuğu, seçimlerin yapıldığı ya da en azından etkilendiği yer

ailedir. Kişiliğin gelişmesi, bir dizi seçimin geliştirilmesiyle olanaklıdır. Bu seçimler bireyin değerlerini oluşturur ve geniş ölçüde ailenin koşullandırılmasının bir sonucudur (Yavuzer, 2013: 130). Söz konusu “anne” olduğunda özdeşim kurulacak model daha da belirginleşir. Sever (2012: 54)’in de belirttiği gibi, bebek ilk toplumsal ilişkisini annesiyle kurar, çevresindekilerle (baba, kardeş, dede, nine vd.) geliştirir; arkadaşlarıyla genişletir. Dilini öğrenip geliştirmesiyle çevresi ve arkadaşlarıyla ilişkilerini güçlendirir, yaşadığı topluma uyum için gerekli olan toplumsal becerileri edinir.

Toplumsallaşma süreci denen bu süreç, beraberinde birtakım sorunlara yol açar: Kadına yönelik ayrımcılık da bu sorunlardan biridir. Kadınlar, tarih boyunca açık ya da örtük cinsiyet ayrımcılığına, dışlanmaya ya da kısıtlanmaya maruz kalmışlardır. Kaynaklara ve olanaklara ulaşmada eşitsizlik, temel hizmetlerden yararlanmada yetersizlik, kadınlarla erkekler arasındaki kişisel ilişkilerdeki güç dengesizliği gibi görünümüleri olan cinsiyet ayrımcılığı (Demirbilek, 2007: 14), eleştirel düşünceden yoksun toplumlarda genel kabul biçimini almıştır. Toplumsal yaşamda kadın, başta yakın çevresi tarafından kız çocuk, kız kardeş, eş ve özellikle “anne” şeklindeki temel kadın rolleriyle sınırlandırılmıştır. Bu ezici güç, çeşitli çocuk kitapları aracılığıyla genç kuşakların düşünceleri üzerinde yönlendirici olmuştur.

Yüksel(2004: 23), bir çocuğun annesini çoğunlukla cinsiyet-tipli rollerde gördüğünü belirtir. Buna göre, anneler genellikle ev işlerinden ve çocuk bakımından sorumludur. Bunlar çocuğun daha sık ve doğrudan gözlemleyebileceği etkinliklerdir. Hem kız hem de erkek çocuğun gözünde bu etkinlikler “kadın işi” olarak kalıplaşır. Çocukluk dönemi, toplumsal kavramlara yönelik bu gibi kalıp yargıların ağırlık kazandığı bir dönemdir. Ebeveynlerin geleneksel rollere göre sosyalleşmesi nedeniyle, onlarla özdeşim kuran çocukların da bu rolleri benimseyen ve cinsiyet ayrımcılığına koşullanan kişiler olarak yetişmeleri kaçınılmazdır; ancak Gander ve Gardiner (2010: 270), çeşitli örneklerle karşılaşan çocukların, özellikle kavramlar insan ilişkilerini içerdiğinde, kalıplaşmış kavramlardan kaçındıklarını gözlemlemişlerdir.

Buna göre, erken dönemden itibaren, çocukların çeşitli insan ilişkilerini içeren metinle, bu metinlerdeki farklı yaşam durumlarıyla, öykünülecek kurgusal modellerle karşılaşmaları, kalıplaşmış kavramlardan kaçınmada kolaylaştırıcı etki yaratacaktır. Diğer bir deyişle, en belirgin amaçlarından biri öykünme yoluyla gerçek yaşama benzer bir yaşam alanı yaratmak olan edebiyat, okuruna cinsiyet ayrımcılığına karşı haklarını arayan insan görünüşleri sunacaktır. Okur metindeki kurgusal karakterlerden, toplumsal değişim ise okuma kültüründen güç alacaktır.

Yazınsal/ dilsel metinlerdeki kadın karakterlerin sunuluşunu sorgulayan çalışma alanlarından biri olarak feminist kuram (Russel, 2009: 56) metinlerdeki kadın karakterlerin bir kalıp yargı (sterotip) olarak mı, yoksa bireysel kimlikleriyle mi sunulduğu ile ilgilenir. Günümüzden on beş yıl önce, Lisa Paul genel edebiyat eleştirisine ait feminist eleştirinin çocuk edebiyatı için özelleştirilmesi gerektiğini ileri sürmüş ve bu görüşünü sağlam gerekçelere dayandırmıştır (Paul, 2005: 114). Ancak hem kadın

edebiyatında hem de çocuk edebiyatında yaşanan paradigma değişimleri bu alanların bakış açısını değiştirmiş; yine de canlı tartışmaların konusu yapmaktan alıkoymamıştır. Kortenhaus ve Demarest (1993: 220) son kırk yıl içinde, çocuk edebiyatında toplumsal cinsiyet rollerinin kalıplaşması üzerine pek çok araştırmanın yapıldığını, ancak kadının hala bağımlı duygusal rollerde; erkeğin ise araçsal, evin dışında aile bütünlüğünü sağlayıcı rollerde karakterize edildiğini belirtmişlerdir.

Bugün hala çocuk edebiyatında kadın karakterlerin sunuluşu önemli bir konudur. Örneğin, Vannicopoulou (2004: 65) Yunanca resimli çocuk kitapları üzerine yaptığı gözlemlerde, çocuk yetiştirmenin sorumluluğun anne figürüne verildiğini, onun ebeveynlik görevlerinin eylemlerini karakterize eden ve davranışını belirleyen başat öge olarak sunulduğunu ortaya koymuştur.

Söz konusu Türk çocuk yazını olduğunda da durum benzerdir. Çatalcalı-Soyer (2009: 21) okul öncesi dönemindeki çocuklara seslenen Türkçe öykü kitaplarındaki kadın karakterlerin bir kalıp yargı olarak “anne” rolüne indirgendiğini belirtmiştir. Buna göre kadın (anne); bağımlı, şefkatli, edilgen ve aile yönelimlidir.

Çocuk okura farklı modeller sunarak onun toplumsallaşma sürecine katkı sağlaması gereken çocuk yazını bu amacına ulaşmadığı gibi sınırlayıcı, dışlayıcı, ayrıştırıcı ve cinsiyet temelli bir toplumsal düzenin önünü açmaktadır.

Duruma eğitsel açıdan bakıldığında da birtakım sıkıntılar görülmektedir: Morin (2013: 69-70), “Geleceğin Eğitimi İçin Gerekli Yedi Bilgi” adlı kitabında, bir kompleksin bilinmesini, öğeleri arasında kayda değer tek öge olarak kabul edilen birinin bilinmesine indirgemenin hem eğitsel hem etik hem de fiziksel anlamda kötü sonuçları olacağına değinmiştir. Doğası gereği çoğul olan bir kişiliğin [yani kadının], kendi özelliklerinden birine [yani anneliğe] indirgenmesini olumlayan bu bakışın eğitim anlayışımızı da olumsuz yönde etkileyeceği belirtilmiştir.

Dil ve yazın eğitiminin başat ögesi olan çocuk kitapları, akılcı, nesnel ve çağın gereklerine yanıt verecek biçimde kurgulanmalı, bu kitaplarda cinsiyet rolleri içinde yaşanan çağa uygun olarak şekillendirilmeli, kadın ve erkeğe verilen değer açısından farklılık bulunmamalıdır. Sever(2013: 99)’in deyimiyle, insan onurunu inciten, zedeleyen düşünce ve yaklaşımlar onaylanmamalı; çocukların belleklerinde kadın ve erkek imgesine ilişkin kalıp yargılar oluşturabilecek belirlemelerden kaçınılmalıdır. Ancak bu konuda duyarlı olan çocuk kitaplarıyla yapılacak dil ve edebiyat eğitimi; karakter gelişimine, toplumsal değişime ve değer eğitimine katkı sağlayabilecektir.

Problem Durumu

Çocukluk çağının önemli gelişim özelliklerinden biri olarak kabul edilen ve bireyde yaşam boyu kalıcı etkiler bırakan “metaforik düşünce*” pek çok araştırmaya konu olmuştur. Çocuk edebiyatı

* Metafor kullanarak düşünce üretme süreçlerine, metaforik düşünce denir (Eraslan, 2011: 4). Metaforik düşünce açıklanmak/ anlamlandırılmak istenen kavramların çeşitli başka kavramlarla ilişkilendirildiği, böylece anlama ve anlatım olanaklarının çeşitlendiği düşünce biçimidir.

bağlamında düşünüldüğünde ise, bu edebiyat ürünlerindeki metaforların çözümlenmesinin çocuğun dilsel, bilişsel ve toplumsal gelişimine etki edeceği görülmüştür (Aslan ve Bayrakçı, 2006; Saban, 2008). Toplumsal cinsiyet rolü olarak anneliğin sorgulanmasına ise, çocuk edebiyatının eğitsel ilkelerinden olan “cinsiyet rollerinin dengeli gelişimi” ve “kalıp yargıların bulunmaması” (Sever, 2011; Sever vd., 2011) ilkeleri nedeniyle gerek duyulmuştur.

Bu çalışmada, Türk çocuk şiirlerinde geçen anne metaforları, annenin işlevi yönünden belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla da 2010-2014 yılları arasında basımı yapılan Türk çocuk şiirlerinde, kurgusal bir karakter olarak annenin hangi işlevlerde sunulduğu, belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel varsayımı, kadına yüklenen bir toplumsal cinsiyet rolü olan “anne” kavramının, Türk çocuk şiirlerinde metaforik biçimde yer alarak, çocuk okurlara özdeşim kuracağı modeller sunabileceğidir. Buradan hareketle, çalışmanın temel amacı ise, Türk çocuk şiirlerinde geçen “anne” kavramının işlevsel yönden hangi metaforik imgelerle karşılandığının belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Çocuk şiirlerinde yer alan anne metaforları nelerdir?
2. Çocuk şiirlerindeki anne metaforlarının yer alma düzeyleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel bir özellik gösteren ve Türk çocuk şiirlerinde geçen anne kavramının işlevsel yönden hangi metaforik imgelerle karşılandığını ortaya koyan kuramsal temelli bir çalışmadır.

Araştırmanın İnceleme Nesnesi

Araştırmada incelenen şiir kitaplarının seçiminde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın amacı gereğince, 2010-2014 yılları arasında ilk ya da ikinci basımı yapılan ve okul çağındaki (6-12 yaş aralığındaki) çocuklara seslenen 27 adet Türkçe şiir kitabı, anne kavramının metaforik sunuluşu bakımından incelenmiştir. Veriler toplanırken ve rapor edilirken kolaylık olması açısından bu Türk çocuk şiirleri aşağıdaki şekilde numaralandırılmıştır:

Tablo 1. Çalışmada yer alan yazarlar ve incelenen kitapları

Yazarın Adı	İncelenen Kitabın Adı ve Kodu	Yazarın Adı	İncelenen Kitabın Adı
Abdülkadir Budak	Uykusu Gelen Çiçek (K1)	Gülsevin Kırıl	Berber Pire Tellal Deve (K15)
Adil İzci	Deniz Olsun Adı (K2)	Halim Yazıcı	Kuş Oyunları (K16)
Ahmet Günbaş	Aykırı Çocuk(K3)	Kazım Şahin	Palyaçonun Doğuşu (K17)
Aytül Akal	Ay Kaç Yaşında? (K4)	Mavisel Yener	Şiir Saldım Gökyüzüne (K18)
Mavisel Yener			
Atila Er	İlknur Büyümek İstemiyor(K5)	Mustafa Ruhi Şirin	Yıldız Sayan Ağaç(K19)

Aytül Akal Mavisel Yener	Kaç Güneş Var? (K6)	Müslim Çelik	Küçücek (K20)
Aytül Akal Mavisel Yener	Kuş Uçtu Şiir Kaçtı(K7)	Necdet Neydim	İki Gözüm Üzümüm(K21)
Aytül Akal Mavisel Yener	Şiirimi Kedi Kaptı(K8)	Necdet Neydim	Sen Isık Çalmayı Bilir misin? (K22)
Aytül Akal Mavisel Yener	Uçan Şiirler(K9)	Nursel Çetin & Eşref Karadağ	Dersten Kaçan Şiirler (K23)
Betül Tarıman	Elim Sende(K10)	Refik Durbaş	Kar Üstünde Beyaz Bulut (K24)
Çetin Öner	Dünyanın Bütün Kedileri (K11)	Salih Mercanoğlu	İyi Geceler Kitabı (K25)
Erol Büyükmeriç	Kanatlı Düşler (K12)	Şengül Kıran	Şeker Şiirler (K26)
Eşref Karadağ	Gülümseyen Atatürk Şiirleri(K13)	Özlem Kılıçarslan- Sözbilir	Kedi Yıldızı (K27)
Eşref Karadağ	Belirsiz Gün ve Haftalar(K14)		

Veri Toplama Teknikleri

Çalışmanın veri toplama aracı "doküman incelemesi" tekniğidir. Doküman çözümlemesinde, araştırmacı, veri toplama süreci sırasında başka bir yöntemi kullanmadan (Yıldırım ve Şimşek, 2013) çalışmayla ilgili yazılı ve basılı kaynakları inceleyerek (Bogdan ve Biklen, 2007) verilerini elde eder.

Araştırmanın amacı ve soruları doğrultusunda, örneklem olarak seçilen Türk çocuk şiirleri incelenmiş. Şiirlerde yer alan anne metaforları üzerine yoğunlaşarak veriler elde edilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Bu çalışmada, nitel bir araştırma tekniği olan *içerik çözümlemesi* kullanılmıştır. Berelson(1952: 18) içerik çözümlemesini, iletişimin yazılı/ açık içeriğinin nesnel, sistematik ve nicel tanımlarını yapan bir araştırma tekniği olarak tanımlamıştır. Neuendorf (2002: 201-202) “İçerik Çözümlemesi El Kitabı”nda, başta kitle iletişim araçları olmak üzere, pek çok materyalde, *toplumsal cinsiyet rollerini* belirlemeye yönelik içerik çözümlemelerinin yapılabileceğini belirtmiştir. Buna dayanarak, (“anne” kavramını kadına yüklenen bir *toplumsal cinsiyet rolü* olarak ele alan çalışmada) “içerik çözümlemesi” tekniği kullanılmıştır. Bu çözümleme süreci; verilerin kodlanması (1), temaların bulunması (2), kodların ve temaların düzenlenmesi (3), bulguların tanımlanması ve yorumlanması şeklinde gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Elde edilen veriler sırasıyla aşağıdaki gibi ele alınmıştır:

- 1. Verilerin Kodlanması:** Bu bölümde örnekleme oluşturan Türk çocuk şiirleri ayrıntılı olarak okunmuş, araştırmanın amacı çerçevesinde önemli olan boyutları saptanmaya çalışılmıştır. Şiirlerde, “anne” kavramının metaforik olarak anlatıldığı metin parçaları belirlenmiş, bu parçalardaki toplam 144 adet metafor listelenmiştir.
- 2. Temaların Bulunması:** İçerik çözümlemesinin önemli bir aşaması da verilerin sınıflandırılacağı temaları belirlemektir. Bu aşamada, Türk çocuk şiirlerinde geçen “anne” metaforları, Barelson (1952: 149)’un belirttiği “*materyalin içeriğine bağlı kategoriler*” “*konu*” bakımından incelenmiştir. Birinci aşamada listelenen 144 adet kod, bu aşamada gruplandırılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda

her metafor imgesi anneye ilişkin sahip olduğu bakış açısına göre belli bir izlek ile ilişkilendirilerek toplam 8 farklı tema oluşturulmuştur. Bu temalar, *ev içinde iş yapan anne, koruyan/gözetken anne, arkadaş anne, duygusal anne, doğuran anne, disiplin sağlayan anne, güzellik kaynağı olan anne, çocuğun ve ailenin varlığını bütünleyen anne* şeklindedir.

3. **Verilerin Kodlara ve Temalara Göre Düzenlenmesi:** Bu aşamada toplanan veriler düzenlenmiş ve okurun anlayabileceği şekilde tanımlanmıştır. Veriler görüş ve yorumlar sunulmadan elde edildiği şekilde rapor edilmiştir. Toplam 144 adet metaforun belirlenmesinden ve bu metaforların oluşturduğu 8 adet kavramsal kategorinin geliştirilmesinden sonra, bütün veriler EXEL programına aktarılmıştır. Bu işleminden sonra, 8 kategoriye temsil eden metaforik öge sayısı (*f*) belirlenmiştir.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak için iki önemli işlem gerçekleştirilmiştir: (1) veri çözümleme süreci (özellikle 8 kavramsal kategoriye nasıl ulaşıldığı) ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır. (2) Araştırmada elde edilen 8 metaforun her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan bir örnek metafor imgesi derlenmiş ve bu metafor imgeleri bulgular bölümünde örneklendirilmiştir.

Araştırmanın güvenirliliğini saptamak için araştırmada ulaşılan 8 kavramsal kategori altında verilen metafor imgelerinin söz konusu bir kavramsal kategoriye örneklendirip örneklendirmediğini onaylamak amacıyla, alan uzmanı iki kişinin fikri alınmıştır.

Örneklem seçilen kitaplardaki anne metaforlarına dair kodların güvenirliliği belirlemek için başka bir araştırmacıdan yardım alınmıştır. Her iki araştırmacı tarafından elde edilen bulgular, Miles ve Huberman (1994: 64)'ın ortaya koyduğu güvenirlilik formülüyle karşılaştırılarak aşağıdaki gösterildiği şekilde hesaplanmıştır:

$$\begin{aligned}\text{Güvenirlilik} &= \text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}) \\ &= 135 / (135+15) \\ &= 0,9\end{aligned}$$

Yapılan çözümlemeler sonucunda, araştırmanın güvenirliliği .90 olarak bulunmuştur. Miles ve Huberman (1994)'e göre bir araştırmanın güvenilir sayılabilmesi için kodlama güvenirliliğinin en az .80 uyum seviyesinde olması gerekir (akt: Creswell, 2013).

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde içerik çözümlemesinin son aşaması olan “bulgular ve yorum” kısmı yer almaktadır. Araştırma sorularına göre belirlenen bu bölüm, iki başlık altında ele alınmıştır.

Çocuk Şiirlerinde Yer Alan Anne Metaforları

Türk çocuk şiirlerinin yer aldığı 27 kitabın incelenmesi sonucu anne kavramına dair değişik anlam ve biçimlerde metaforlar belirlenmiştir. Bu metaforlar Tablo 2’de şu şekilde gösterilmiştir.

Tablo 2. Anne metaforuna ilişkin kavramsal kategoriler ve özellikleri

1.	<i>Ev içinde iş yapan anne</i>
a.	Temel çocuk bakımı yapan (çocuğun beslenme, uyku, temizlik ... vb. fiziksel gereksinimlerini karşılayan) anne
b.	Hasta ve yaşlı bakımı yapan anne
c.	Ev temizleme, yemek-ütü yapma, çamaşır-bulaşık yıkama... vb. işler yapan anne
2.	<i>Koruyan/Gözetken anne</i>
a.	Sıkıntı ve zorlukları önleyen anne
b.	Sıkıntı ve zorluklardan kurtaran anne
c.	Güven veren anne
3.	<i>Arkadaş anne</i>
a.	Oyun oynayan anne
b.	Hoşça vakit geçiren anne
c.	Sohbet eden anne
4.	<i>Duygusal anne</i>
a.	Seven/ sevilen anne
b.	Ağlayan anne
5.	<i>Doğuran anne</i>
a.	Hamilelik sürecini yaşayan anne
b.	Doğum yapan anne
c.	Neslin devamını sağlayan anne
6.	<i>Disiplin sağlayan anne</i>
a.	Kural koyan anne
b.	Kuralların uygulanmasına çalışan anne
c.	Kuralların çiğnendiği durumlarda ceza veren anne
7.	<i>Güzellik kaynağı olan anne</i>
a.	Fiziksel güzelliği olan anne
b.	Ruhsal güzelliği olan anne
c.	Çevreyi güzelleştiren anne
8.	<i>Çocuğun ve ailenin varlığını bütünleyen anne</i>
a.	Birlik ve bütünlük sağlayan anne
b.	Aile yaşamına artı değer katan anne

İçerik çözümlenmiş sonucunda 8 temanın belirlendiği şiirlerde, her tema kendi içerisinde farklı bir anlam birimine ayrılmaktadır. Elde dilen bulgularda, annenin toplumsal ve bireysel varlığının çocuk şiirlerindeki yansıması görülmektedir.

Çocuk Şiirlerindeki Anne Metaforlarının Yer Alma Düzeyleri

Bu bölümde, Türk çocuk şiirlerinde anne metaforunun özellikle hangi anlamda yer aldığı, ne düzeyde yer aldığı sayısal ifadeler ve örneklerle açıklanmıştır. Tablo 3'te anne metaforlarına dair oluşturulan alt kategorilerin sıklık değerleri yer almaktadır.

Tablo 3. Alt kategorilerin sıklığı (f)

Alt Kategoriler	f
Duygusal anne	56
Çocuk bakımı ve ev işi yapan anne	37
Disiplin sağlayan anne	20
Güzellik kaynağı olan anne	10
Koruyan anne	9
Doğuran anne	6
Çocuğun ve ailenin varlığını bütünleyen anne	3
Arkadaş olan anne	3
TOPLAM	144

Tablo 3'e göre, incelenen çocuk şiirlerinde, üst kategori olarak "anne" kavramının: "ev içinde ya da dışında çalışan anne", "doğuran anne", "koruyan anne", "disiplin sağlayan anne", "arkadaş olan anne", "güzellik kaynağı olan anne", "duygusal anne", "çocuğun ve ailenin varlığını bütünleyen anne" olmak üzere toplam 8 alt kategoride yer aldığı belirlenmiştir. Toplam 144 kayıt biriminin yer aldığı çalışmada, ağırlık "duygusal anne" kategorisinde olup bu kategoriye sırasıyla "ev içinde çalışan anne", "disiplin sağlayan anne", "güzellik kaynağı olan anne", "doğuran anne", "koruyan anne", arkadaş olan anne" ve çocuğun ve ailenin varlığını bütünleyen anne" izlemektedir.

Aşağıda "anne" metaforuna ilişkin alt kategorilerin tüm şiirlerde yer alma düzeyleri, bu alt kategorilerin şiirlerde geçen örnekleriyle verilmiştir. Örnek cümleler şiirlerdeki özgün biçimleriyle alınmıştır.

1. *Şiirlerde "Duygusal Anne" Kategorisine Yer Verilme Düzeyi:* Bu kategori, toplam 56 anne metaforunun yer aldığı en yoğun kategori olmuştur. Aşağıda bu kategoriye ilişkin örnekler sunulmuştur:

- "Anamı severim
Yürek delerdi ninnisiyle" (K20; s.36).
- "Yavrularına doyamayan anneleri
Annelerine doyamayan yavruları" (K22, s.57).
- "Anneler sezer önce
Bir çocuğun öleceğini" (K19, s.169).
- Annemi yuva yaptım,

Sığınmak için yüreğine (K23, s.51).

2. *Şiirlerde “Çocuk Bakımı ve Ev İşi Yapan Anne” Kategorisine Yer Verilme Düzeyi:* Aşağıda “temel çocuk bakımı ve ev işi yapan anne” kategorisine ilişkin metaforların yer aldığı cümlelerden örnekler sunulmuştur:

- “Nasıl bilir yemek saatini
Şaşarım ben anneme.
Kuruluverir hemen sofraya
Sanki mutfakta bir makine” (K14, s.64).
- “Hey çocuk!
Annem sana niye yumurta pişiriyor?
En sevdiğim rafadan,
O benim” (K22, s. 75).
- “Yağmur-anne
Emzirir bulutları
Çiçek gibi bir sudan” (K19, s.135).
- “Annem çiçeklerini yıkar, temizler,
Bize her banyoda gösterdiği özenle” (K2, s.38).
- “Annem sık sık sebze pişiriyor” (K2, s.66).

3. *Şiirlerde “Disiplin Sağlayan Anne” Kategorisine Yer Verilme Düzeyi:* Aşağıda “disiplin sağlayan anne” kategorisine ilişkin metaforların yer aldığı cümlelerden örnekler sunulmuştur:

- “Annem bana
Sobaya yaklaşmayı
Yasakladı” (K22, s.33).
- “Dedem bana kedi aldı.
Hayret, annem karşı çıkmadı” (K7, s.7).
- “Bütün gömleklerim kirlenmişti
Annem öyle öfkeliydi ki
Bak bak da gör dedi
En çok kirlenmiş hangisi” (K5, s.16).
- “Tam oyuncaklarımı dizerken
Seslendi içerden annem:
Kaç defa söyledim sana

Önce elini yüzünü yıka” (K15, s.16).

- “Bu sefer de sehpadaki vazoyu kırınca
Annem bağırdı ona: “Bıktım senin elinden!” (K2, s.96).
4. *Şiirlerde “Güzellik Kaynağı Olan Anne ” Kategorisine Yer Verilme Düzeyi:* Aşağıda “güzellik kaynağı olan anne ” kategorisine ilişkin metaforların yer aldığı cümlelerden örnekler sunulmuştur:
- “Kulağımda ninni sesin
En yakın cennet sen misin?” (K19; s.24).
 - “Dedim, sen de kimsin?
Annemden bile güzelsin.” (K15, s.93).
5. *Şiirlerde “Koruyan Anne” Kategorisine Yer Verilme Düzeyi:* Aşağıda “koruyan anne” kategorisine ilişkin metaforların yer aldığı cümlelerden örnekler sunulmuştur:
- “Annem bilir,
Ne zaman üşütüp
Ateşleneceğimi” (K7, s.11).
 - “Korktum
Anneme koştum” (K9, s.22).
6. *Şiirlerde “Neslin Sürekliğini Sağlayan/ Doğuran Anne” Kategorisine Yer Verilme Düzeyi:* Aşağıda “doğuran anne” kategorisine ilişkin metaforların yer aldığı cümlelerden örnekler sunulmuştur:
- “İmgesu Ada: Anne kardeş yapsın mı?
Derin Şiir: (0-2 Yaş) Eveet!” (K17; s.8).
 - “Zorlana zorlana
İlk yavruyu doğurunca Maviş,
Sereserpe yattığı sepette [...] (K11; s.7).
 - “Ben doğmadan önce
Buradaymış annem babam...
Onlardan önce de ninem dedem...” (K6, s.15).
7. *Şiirlerde “Çocuğun ve Ailenin Varlığını Bütünleyen Anne” Kategorisine Yer Verilme Düzeyi:* Bu kategoride, çocuğun ve ailenin varlığını bütünleyen; onları ruhsal, fiziksel yönlerden

destekleyen, onların yaşamına artı değer katan anne ile ilgili metaforlara yer verilmiştir.

Aşağıda bu kategoriye ilişkin örnekler sunulmuştur:

- “Kızım, annesinden ayırdın çiçeği!” (K2, s.101).
- “Nereye gitsem
Oraya geldiler
Annem, babam
Teyzem, amcam” (K25, s.88).

8. Şiirlerde “Arkadaş Olan Anne ” Kategorisine Yer Verilme Düzeyi: Aşağıda “arkadaş olan anne ” kategorisine ilişkin metaforların yer aldığı cümlelerden örnekler sunulmuştur:

- “Annem güldü kahkahayla
deki ki;
topaç oynamayı göstereyim sana
onun da olsaydı sanalı
bilirdin nasıl oynandığını” (K6, s.35).
- “Annem saklar tatlı sırlarımı” (K23, s.60).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırma sonunda, 2010-2014 yıllarında ilk ya da yeni baskısı yapılmış Türk çocuk şiirlerinde “anne” kavramının “annenin işlevi” yönünden pek çok metaforik imgeyle karşılandığı görülmüştür. Bu metaforik imgeler, “ev içinde ya da dışında çalışan anne”, “neslin sürekliliğini sağlayan/ doğuran anne”, “koruyan anne”, “disiplin sağlayan anne”, “arkadaş olan anne”, “güzellik kaynağı olan anne”, “duygusal anne”, “çocuğun ve ailenin varlığını bütünleyen anne” olmak üzere toplam 8 alt kategoride yer almıştır.

Bu kategoriler içerisinde en yoğunu “duygusal anne” kategorisidir. Bu sonuç çocuk şiirlerindeki başat izleklerden biri olan “anne sevgisi” ile örtüşmektedir. Ancak Yüksel (2004: 13)’in de belirttiği gibi eril liderlik tipinin otokratik ve hükmedici; dişil liderlik tipinin ise, çalışmamızda bulgulandığı gibi, duyarlı ve duygusal özellikleriyle ön plana çıkarılması, toplumsal cinsiyet algısına yönelik kalıp yargıları pekiştirmektedir.

Alt kategorilerden, yoğunluk açısından ikinci sırada gelen kategori ise “çocuk bakan ve ev işi yapan anne” kategorisidir. Bu kategorideki bulgular, Türk çocuk şiirlerindeki annenin yalnızca yaşadığı ev içinde, çocuğu ve ailesine hizmet eder konumlarda, toplumsal cinsiyet ayrımcılığına dayalı işlerde kurgulandığını göstermektedir. Bu sonuç, ünlü Amerikan feminist yazar Millet (2011)’in *cinsel politika*

*kuramıyla** örtüşmektedir. Bu kuram, eylem ve yararlılık açısından bakıldığında, cinsel rolün kadına ev işi, çocuk bakımı gibi işleri yüklerken; insancıl oluşumların geri kalan tümünü, ilgi ve istek duymayı, ilerleme ve yükselme hırslarını erkeklere bırakıldığını ileri sürer (Millet, 2011: 49).

Roller ve Konumlar Kuramı (Yüksel, 2004:7) açısından bakıldığında ise, çocuk bakma ve ev işi yapma gibi evcil işlerin kadına yüklenmesinde, evliliğin kurumsallaşmasının ve aile kurumunun eş rollerini içermesinin etkili olduğu görülür. Nitekim, Bahar (2009: 162)'in da belirttiği gibi hemen hemen tüm toplumlarda ev içi işler ve çocukların bakımından kadın sorumludur. Kocanın çabaları ise yardımdan ileriye gitmemektedir. Buradan yola çıkılarak, çocuk şiirlerinin söz konusu yargıların kalıplaşmasında kolaylaştırıcı etki yaptığı ileri sürülebilir.

Alt kategorilerden, yoğunluk açısından üçüncü sırada gelen “disiplin sağlayan anne” profili, annenin çocuğun bakımından sorumlu kişi olması ile yakından ilişkilidir. Daha açık bir deyişle, çocuk şiirlerinde kurgusal bir karakter olarak annenin çocuğuna bakması sırasında, bilerek ya da bilmeyerek, önleyici disiplin yaklaşımlarıyla çocuğunu eğitmesi, kadının toplumsal konumunu kemikleştirdiği ve eleştiriye kapattığı söylenebilir. Bu kısır döngünün, aynı olumsuz sonuçları vermek ve çağdaş yaşama çözüm getirmeyen cinsiyet rollerini tekrarlamak yoluyla varlığını sürdürdüğü düşünülmektedir.

Yukarıda tartışılan kategorilerle birlikte; “koruyan anne”, “doğuran anne”, “çocuğun ve ailenin varlığını bütünleyen anne” kategorileri de kadının geleneksel rollerde yansıtıldığı metaforları kapsamaktadır. Bu kategorilerdeki metaforların sıklığı göz önüne alındığında, çocuk şiirlerindeki anne karakterlerinin ağırlıklı olarak kadına özgü geleneksel rollerle geliştirildiği sonucu çıkarılabilir.

Öte yandan, çocuk şiirlerinde geçen anne karakterleri geleneksel olmayan rollerde de geliştirilmiştir: “arkadaş olan anne” kategorisinde sınırlı da olsa, anne geleneksel olmayan bir rolle sunulmuştur. Bu sonuç, Sever ve Aslan (2011)'in çocuklara seslenen yazınsal yapıtlarda cinsiyet rollerini çözümledikleri araştırmalarında elde edilen sonuçla kısmen örtüşmektedir. Sever ve Aslan (2011: 701), Türk çocuk edebiyatında kadın ve erkek karakterlerin geleneksel rollere odaklanmadığını; bunun yerine kadın ve erkek cinslerine çağdaş roller giydirildiğini ileri sürmektedir. Bu çalışma ise, kadın karakter olarak annenin hem geleneksel hem de geleneksel olmayan rollerde sunulduğunu; ancak ağırlığın geleneksel rollerde olduğunu ortaya koymaktadır.

Gerek dil ve edebiyat derslerinde, gerekse bağımsız okumalarda başvurulacak çocuk şiirlerindeki metaforların, çocuk edebiyatının temel ilkeleri ve eğitsel ilkeler bakımından sınanmış olması gerektiği düşünülmektedir. Bu sonuç, Aslan ve Bayrakçı (2006: 171) metaforla ilgili

* Cinsel politika kuramı, cinselliğin politik nitelik taşıyan bir sınıflama olduğunu ileri sürülen kuramdır. Bu kuramdaki “politika” sözcüğünden bürokrasi değil, toplumsal cinsiyet ayırımına dayalı tutumlar anlaşılmalıdır.

uygulamalarda dikkatli olunması gerektiği görüşüyle örtüşmektedir. Özellikle, toplumsal cinsiyet rollerinin metaforik anlatımlarla, cinsiyet ayrımcılığı yapıp yapmadığı sınanmalıdır.

Çalışmanın bulguları ve sonuçları doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

1. Çocuklar, yaşamı, gerçek ya da kurgusal karakterlerle özdeşim kurarak öğrendikleri için çocuk şiirlerinde yer alan karakterlerin özenle kurgulanmalıdır.
2. Çocuk şiirlerinde yer alan kadın karakterlerin yalnızca “anne” rolüne indirgenmemesi, bu rolün işlendiği yerlerde ise annenin cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmamalıdır.
3. Ayrımcılığın doğurduğu iş bölümü altında ezilmemesi, duygusal yönü ön plana çıkarılırken akılcı yönünün geri plana itilmemesi gerekmektedir.
4. Öğretmen, veli gibi çocuğa okuma araç gereci sağlayan yetişkinler metin seçiminde duyarlı olmalı, metinlerdeki cinsiyet rollerinin dengeli gelişip gelişmediğini sınamalıdır.
5. Bu konuda öğretmenler, aileler ve kurumlar üzerlerine düşen görevleri yerine getirmeli, eleştirel düşünme, okumu kültürü ve insan hakları kültürü edinme süreçlerine katkı sağlamalıdır.

Kaynakça

- Arslan, M. M. & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 171: 100-108.
- Bahar, H. İ. (2009). Sosyoloji. (3. Baskı). Ankara: Usak Yayınları.
- Berelson, B. (1952). *Content Analysis in Communication Analysis Research*. New York: American Book- Stratford Press.
- Bogdan, R. C. & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to Theory and methods*. (5th edition). Boston: Allyn and Bacon.
- Bowdle, Brian F. & Gentner, Dedre. (2005). The Career of Metaphor. *Psychological Review*. 112(1): 193- 216.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları/ araştırma deseni* (çeviri editörü: Selçuk Beşir Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çatalcalı, S. A. (2009). Okul Öncesi Dönem Çocuk Hikâye Kitapları: Sterotipler ve Kimlikler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 1:13-27.
- Demirbilek, S. (2007). Cinsiyet Ayrımcılığının Sosyolojik Açıdan İncelenmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 44 (511): 12-27.
- Endendijk, J.J., Groeneveld, M. G., Berkel, S. R., Hallers-Haalboom, E.T., Mesman, J., Bakermans-Kranenburg, M. J. (2013). Gender Stereotypes in the Family Context: Fathers, and Siblings. *Rex Roles*, 68:577-590.
- Gander, M. J. ve Gardiner. H. W. (2010). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (7. Basım). Ankara: İmge Yayınevi.
- Kortenhaus, C. M. & Demarest, J. (1993). Gender Role Stereotyping in Children's Literature: An Update. *Sex Roles*. 28(314): 219-232.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2010). *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil*. (Çev. G. Y. Demir) İstanbul:Paradigma

- Miles, M. B. & Huberman, M. A. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. London: Sage Publication.
- Millet, K. (2011). *Cinsel Politika*. (3. Basım). (Çev. Seçkin Selvi). İstanbul: Payel Yayınevi.
- Morin, E. (2013). *Geleceğin Eğitimi İçin Gerekli Yedi Bilgi*. (4. Basım). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Neuendorf, K. A. (2002). *The Content Analysis Guidebook*. USA: Sage Publications.
- Palmquist, R. A. (2001). "Cognitive Style and Users' Metaphor For The Web: An Exploratory Study". *Journal of Academic Librarianship*, 27(1): 24-32.
- Paul, L. (2005). *Feminism Revisited. "Understanding Children Literature"*. New York: Routledge.
- Russel, D. L. (2009). *Literatur for Children, A Short Introduction*. Boston: Pearson Education.
- Saban, A. (2008). Okula İlişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi dergisi*. 55: 459-496.
- Sever, S. (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve Edebiyat*. (3. Basım). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. & Aslan, C. (2011). Çocuk Edebiyatı Yapıtlarında Karakter Çerçevesinin Oluşturulmasında Cinsiyet Rollerinin Sunuluşu. 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı 691-702. 5-7 Ekim 2011. Çogem. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sever, S.; Dilidüzgün, S; Öztürk, A. ve Adıgüzel, Ömer. (2011). Okulöncesinde Çocuk Edebiyatı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Taylor, F. (2003). Content Analysis and Gender Stereotypes in Children's Books. *Teaching Sociology*. 31: 300-311.
- Vannicopoulou, A. (2004). Female Characters in Children's Picture Books. (Çev. Dilek Çiftçi Yeşiltuna). *Ege Eğitim Dergisi*. 5(2): 65-73.
- Yavuzer, H. (2013). *Çocuk Psikolojisi*. Ankara: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, Ş. (2004). *Edebi Metinlerde Metafor Kullanımının Cinsiyet Temsilleri Açısından İncelenmesi*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

İncelenen Şiir Kitapları

- Akal, A. ve Yener, M. (2013). *Ay Kaç Yaşında?*. (5. Basım). Ankara: Uçanbalık Yayınları.
- _____ (2010). *Kaç Güneş Var?*. (2. Basım). İzmir: Uçanbalık Yayınları.
- _____ (2010). *Kuş Uçtu Şiir Kaçtı*. (4. Basım). İzmir: Uçanbalık Yayınları.
- _____ (2010). *Şiirimi Kedi Kaptı*. (4. Basım). İzmir: Uçanbalık Yayınları.
- _____ (2013). *Uçan Şiirler*. İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Budak, A. (2010). *Uykusu Gelen Çiçek*. İzmir: Tudem.
- BüyükmERIC, E. (2014). *Kanatlı Düşler*. Ankara: Tudem.
- Çelik, M. (2012). *Küçücek*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Çetin, N. ve Karadağ, E. (2013). *Dersten Kaçan Şiirler*. İzmir: Top Yayıncılık.
- Durbaş, R. (2014). *Kar Üstünde Beyaz Bulut*. İstanbul: Can Çocuk.
- Er, A. (2011). *İlknur Büyümek İstemiyor*. İstanbul: Babıali Kitaplığı.
- Günbaş, A. (2013). *Aykırı Çocuk*. İzmir: Top Yayıncılık.
- İzci, A. (2011). *Deniz Olsun Adı*. (2. Basım). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.

- Karadağ, E. (2013). *Gülümseyen Atatürk Şiirleri*. İzmir: Top Yayıncılık.
- _____ (2013). *Belirsiz Gün ve Haftalar*. İzmir: Top Yayıncılık.
- Kılıçarslan-Sözbilir, Ö. (2013). *Kedi Yıldızı*. İzmir: Top Yayıncılık.
- Kıral, G. (2014). *Berber Pire Tellal Deve*. (5. Basım). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Kıran, Ş. (2011). *Şeker Şiirler*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Mercanoğlu, S. (2010). *İyi Geceler Kitabı*. İzmir: Tudem.
- Neydim, N. (2014). *İki Gözüm Üzümüm*. (3. Basım). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- _____ (2012). *Sen Isık Çalmayı Bilir misin?*. (7. Basım). İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Öner, Ç. (2010). *Dünyanın Bütün Kedileri*. (4. Basım). İstanbul: Can Çocuk.
- Şahin, K. (2013). *Palyaçonun Doğuşu*. İzmir: Top Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2012). *Yıldız Sayan Ağaç Toplu Şiirler*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Tarıman, B. (2011). *Elim Sende*. İstanbul: Can Çocuk.
- Yazıcı, H. (2013). *Kuş Oyunları*. İzmir: Top Yayıncılık.
- Yener, M. (2014). *Şiir Saldım Gökyüzüne*. Ankara: Tudem.